

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 218-1869)

Originalt emne

Borgmester

Jorder

Jorder/Erhvervelse af Grunde og Jorder

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 2. december 1869](#)
- 2) [Byrådsmødet den 1. juni 1871](#)
- 3) [Byrådsmødet den 28. september 1871](#)
- 4) [Byrådsmødet den 8. februar 1872](#)
- 5) [Byrådsmødet den 22. februar 1872](#)
- 6) [Byrådsmødet den 18. april 1872](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 2. december 1869 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1869)

Foranlediget dertil ved en Skrivelse fra Amtet havde Borgmesteren henstillet til Byraadet, hvorvidt Dette vilde søge at erhverve de til det forrige kongelige Raadmandseembede henlagte Jorder og Capitaler i Henhold til § 3 af Loven af 26de Mai 1868 om Kjøbstadscommunernes Styrelse m. v. Det blev i den Anledning overdraget til et Udvalg, bestaaende af Vaess, Hammerich og Nors at undersøge Adkomsterne til de Jorder og Capitaler der havde været henlagte under bemeldte Eembede og derom at afgive Beretning til Byraadet. Det indrømmedes Udvalget at maatte antage lønnet Assistance til Archivets

(J. Nr. 218-1869)

I mødet den 2den December 1869 nedsatte Byraadet et Udvalg, som skulde forberede de fornødne Skridt fra Byraadets Side til, at de Jorder og Capitaler, der have hørt under den ved Cancelliraad Hammerichs Ansættelse som Byfoged i Aarhuus bortfaldne Post som kongelig Raadmand, i Henhold til Communallovens § 3 kunde overgaae til Byen. Fra dette Udvalg forelaa følgende Udkast til Indstilling til Indenrigsministeriet:

"Af den under 1ste November 1866 indtraadte Vacance i Byfoged- og Politimester-Embedet i Aarhuus, hvilken Vacance vedvarede indtil Cancelliraad Hammerichs Beskikkelse som Byfoged og Politimester den 27de Juli 1870, er det en Følge, at den med dette Embede forbundne kongelige Raadmandspost i Overensstemmelse med Communalloven af 26de Mai 1868 § 3 bortfalder. Da de Indtægter af Embedsjorder og Capitaler, som hidtil have været henlagte til Raadmandsembedet, saaledes i Henhold til samme Lovbestemmelse formeentlig ville tilfalde Aarhuus Commune, tillader Byraadet sig at anholde om det høie Ministeriums gunstige Medvirkning til denne Sags Ordning.

De til Embedet henlagte Jorder ere i den under 30te Marts 1868 approberede Matrikul for Aarhuus Kjøbstad opførte saaledes:

A. Af Tofterne mellem Frederiks- og Mølleport:

for hvert matr. nr.: skema med Areal i Tdr. Land, ?Iskat, Hartkorn

Matr. Nr. 2 a. En Lod sydlig for Borgmesterembedets Jordlod ved Frederiksport, vest for Horsens Landevei.

Matr. Nr. 3 a En Lod sydlig for og ved Byens Kirkegaard, for Tiden

B. I Oldjorden:

Matr. Nr. 1 En Lod ved Aaby Mark syd for Silkeborg Landevei og en lille Lod midt i Oldjorden

Matr. Nr. 2 En Lod grædsende til forrige Lod i Øst ved Silkeborg Landevei.

C. I Skovfaldet og Borregaardsvang:

Matr. Nr. 116 En Jordlod.

Af disse Jordlodder er i sin Tid deels exproprieret til Forskejlige Vei- og Jernbaneanlæg, deels ifølge frivilligt med høiere Approbation foretaget Salg afhændet:

Af Jordodden anført under Litr. A. Nr. 3 a til den jyske Jernbane;

Af Jordlodderne anførte under Litr. B. Nr. 1 og 2 til Anlæg af Silkeborg-Veien;

Den under Litr. C. anførte Jordlod Matr. Nr. 116 er ved Skjøde af 26de Juni 1867 solgt til Vognmand Chr. Stjær for Kjøbesum 868 Rd. 89 Sk.

De herfor indvundne Capitaler ere anbragte i efternævnte Activer:

1. Jyske Kjøbstadgrundeieres Creditforenings Obligation Litr. B. Nr. 2.540, 500 Rd.

2. Ditto Lirr. C. Nr. 12.668, 100 Rd.

3. Jyske Landeiendomsbesidderes Creditforenings Obligation 1ste Serie Litr. B. Nr. 2.076, 500 Rd.

4. 6 Stk. do. do. 1ste Serie Lirr. C. Br. 1.588, 1.590, 2.524, 9.059, 9.299 og 9.842 á 100 Rd., 600 Rd.

5. Aarhus Havnekasses Obligation 1ste Serie Litr. B. Nr. 74, 500 Rd.

6. Panteobligation udstedt af Justitsraad, Herredsfoged Kampmann i Randers den 18de September og thinglæst den 21de September 1863, 3.400 Rd. 16 Sk.

7. Aarhus Kjøbstads Sparekassebog Conto Nr. 16.041 paa 35 Rd. 50 Sk.

Summa: 5.635 Rd. 66 Sk.

Ligesom Communens Jorder have tilhørt Byen fra de ældste Tider, saaledes ere de Raadmændene tillagte Jorder Tid efter anden overgaaede til Brug for disse uden Vederlag og som Bidrag til deres Lønning.

Angaaende de enkelte Jordlodder skulle vi meddele følgende Oplysninger:

Lodderne under Litr. A. Matr. Nr. 2 a og 3 a have saaledes været i Raadmændenes Besiddelse siden Aaret 1575.

Ved Frederik den Andens Brev af 29de Januar 1575 (Hoffmanns Fundtser Tome III p.

191) er det tilladt Borgmester og Raadmænd i Aarhus at indtage et Stykke Jord sønden for Byen udenfor Broberg (nu Frederiksport), Bispens Lykke, kaldet, paa begge Sider af Adelveien, som Aarhus By er bebrevet, under hvilket Jordstykke de omhandlede Raadmændene overladte Lodder under Lit. A ere indbefattede. Det findes bemærket i dette Document, at Borgmester og Raadmænd have stor Umage og Basvær og ingen 'Fordeel eller Rente som i andre Byer, hvorfor de skulde have nævnte Jord, og uden Tyngde eller Afgift bruge og beholde samme paa deres Embeds Vegne for dem og efterkommende Borgmester og Raadmænd, indtil anderledes bestemmes.

Lodderne under Lit. B. Matr. Nr. 1 og 2 i Oldjorden ere i Aaret 1752 overgaaede til Raadmændene.

Af Canc. Prom. af 16de Juni 1787 fremgaaer det, at Aarhus Magistrat har andraget, at Rentekammeret ved Decision over Antegnelserne til Byens REgnskab for Aaret 1784 har paalagt den at fremlægge Cancelliets Approbation paa den Deling, som er skeet af den saakaldte Ordjords Indtagelse til Kornsæd, hvorved Magistraten er tillagt nogle Jordlodder i Oldjords 2 Hovedvange, der for samtlige i virkeligt Embede værende Magistratspersoner i hver Vang skulde være c. 8 Tdr. Sædeland, samt at de er oplyst, at Magistratspersonerne ved denne Jords Indtagelse til Aarhus Byes Nytte i Aaret 1752 med Borgerskabets Repræsentanters Samtykke have faaet nogle Lodder af samme Jord til deres Embede, hvilket ogsaa af daværende Stiftamtmand ved Resolution af 18de Ferbruar 1752 er approberet. I Henhold hertil har Cancelliet resolvert: "ar disse Lodder af den forbeholdte saakaldte Oldjord kan fremdeles ligesom hidtil være en Indtægt for Aarhus Byes Magistrat".

Med Hensyn til Lodden under Lit. C savnes derimod Oplysning, men det maa ansees for utvivlsomt, at denne er overladt af Communen som Bidrag til Raadmændenes Lønning paa samme Maade som de øvrige Lodder.

Efter at de omhandlede Jordlodder saaledes ere overladte Raadmændene til Brug, have de udelukkende været i disses Besiddelse, og kun i dette Aarhundrede har Afgivelse i saa Henseende fundet Sted. Saaledes blev Herredsfoged- og Skriverembedet i Hasle, Vesterliisberg, Framlev og Sabro Herreder ifølge Resolution af 28de December 1813 af det ved Resolution af 19de August 1803 nedlagte Raadmansdsembedes Jorder tillagt den ene Lod i Oldjorden (under Lit. B.) Efter Resolutionen af 15de Marts 1844 overgik indtil Videre førstnævnte Lod udenfor Frederiksport til Politiassistent Nielsen, og den

sidstnævnte Lod i Oldjorden til Raadmand og Byskriver i Aarhus, Cancelliraad Engelsted.

Efter den i Henhold til Rescript af 4de April 1848 stedfundne Adskillelse af Borgmesterembedet fra Byfoged- og Politimesterembedet forblev Politiasistent Nielsen, der beskikkedes til Byfoged, Politimester og Raadmand, i Besiddelse af Lodden udenfor Frederiksport, og ved Resolution af 15de August 1854 er det endelig bifaldet, at samtlige Indtægter af Jorder m. v., som ere tillagte den med By- og Raadstueskriverembedet forbundne Raadmandspost, for Fremtiden henlægges til den med Byfogedembedet forbundne Raadmandspost.

Naar de nævnte Jorder ere overladte Raadmændene til Brug uden Vederlag og uden Afgift, saa er, saaledes som ogsaa i Frederiks den Andens Brev af 29de Januar 1575 udtalt, Grunden hertil at søge i den Omstændighed, at Raadmændene ikke have anden Indtægt for Varetagelsen af deres Embede. Borgmester og Raad have paa den Tid drevet Borgerlig Næring, været Medlemmer af Borgerskabet og ere af dette valgte til deres Embedsstillinger. Senere ere disse Tillæg af Jord blevne forøgede, og man har ladet Jorderne forblive hos de kongelige Embedsmænd. Men naar Raadmandsembederne nu nedlægges og den Betingelse eller Forudsætning, hvortil Brugen og Benyttelsen af Jorderne er knyttet, ophører, maa det findes retfærdigt og billigt, at disse Jorder, eller de Capitaler, som træde istedetfor samme, tilbagegives Byen; det er ogsaa denne Betragtning, hvorpaa Bestemmelsen i Communallovens § 3 er bygget.

Med disse Bemærkninger tillade vi os at andrage paa, at de indbemeldte Jorder og Capitaler i Henhold til Communallovens § 3 maa overgaae til Aarhus Commune."

Byraadet tiltraadte Udvalgets Indstilling.

Uddrag fra byrådsmødet den 28. september 1871 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1869)

Der meddeelttes en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Borgmesteren om, at de Jorder, Capitaler og Magistratskjendelser, der hidtil have været henlagte til det ophævede Raadmandsembede, fra 1. April 1872 skulde henlægges under Borgmesterembedet.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1869)

Man underskrev en Skrivelse til Indenrigsministeriet, hvori der bedes om Resolution paa Byraadets Andragende af 1ste Juni 1871, at de til det kgl. Raadmandsembede henhørende Jorder og Kapitaler maatte ved bemeldte Embedes Inddragelse overgaae til Aarhus Commune. (Se Mødet den 22de Februar.).

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1869)

Der meddeelttes en fra Stiftsamtet modtagen Communication af Indenrigsministeriets Resolution af 16de September s. A., hvorefter de Jorder, Capitaler og Magistratskjendelser, som have været henlagte uder det ophævede Raadmandsembede, fra 1ste April skulde henlægges under Borgmesterembedet.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1869)

Efter Forslag af Mørk besluttede man paany at indgaae til Ministeriet med Indstilling om, at Raadmandssjorderne, der hidtil have henhørt under Byfogeden, tilbagegives Kommunen. Det overdroges til Mørk og Nors af affatte Skrivelsen til Ministeriet.